

HÜNKÂR HACI BEKTAŞ VELİ

080073

PROF. DR.
ABDULKADİR İLGEN*

01 Haziran 2022

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

* Emekli Öğretim Üyesi, abdulcadirilgen@gmail.com

"Kul, Çalab Tanrı'ya *kırlı makamda* irer, dost olur.
Onı *şeriat* içinde, onı *tarikât* içinde, onı *marifet* içinde, onı *hakikat* içinde."

Hacı Bektaş Veli

Hünkâr Hacı Bektaş Veli, Rum abdallarının piridir. *Menâkıb-nâme*'ye göre Ehl-i Beyt soyundan gelir. Rivayetler, babasının Seyyid Musa'nın oğlu İbrahim-i Sâni olduğunu söyler. Seyyid Musa'nın babası da Seyyid İbrahim el-Mucab'dır. İmam Musa Kâzım ve Cafer-i Sadık yoluyla İmam Muhammed Bakır ve İmam Zeynel Abidin, oradan da Hz. Hüseyin ve Hz. Fatma yoluyla Hz. Peygamber'e (as) ulaşır.¹

Menâkıb-nâme, babası İbrahim-i Sâni'nin ana rahmine düşmesini büyük cecdi Hz. Hüseyin'in hatırasına uygun şekilde sunar. Hünkâr Hacı Bektaş da Nişabur'da, İbrahim-i Sâni ile 'Şeyh Ahmed adlı Nişaburlu âlim bir zatın kızı olan Hâtem'den² olur. Derler ki, gebelik müddeti bitince Hâtem Hatun, döşeginde yatarken rüyasında kolayca bir oğlan çocuğu doğurduğunu gördü. Uyanınca baktı ki gerçekten de bir oğlan çocuğu doğurmuş. Fakat ne ağrısı var ne acısı ne de bir damlacık kan.

"A. Rifki ise, "... isimleri (Muhammed), mahlâsları (Bektaş)dır" der. Onun devrine yakın kaynaklar ve vakfiyelerde, kendisinden daima Hacı Bektaş şeklinde bahsedilmiş; ayrıca Bektaş kaynaklarında da sık sık Hünkâr lâkabi ile anılmıştır. Hacı lâkabi ise, *Velâyet-nâme*'de zikredilen bir keramet sonucu ortaya çıkmıştır. Hacı Bektaş'ın Horasan'dan Anadolu'ya hicreti esnasında bizzat hacca gitmiş olduğu da anlaşılmaktadır." (Fırlah, 1996: 318).

.....
1 1270-1271'de öldüğüne dair elimizde üç ayrı kaydın bulunduğu Hacı Bektaş ile İmam Musa Kâzım'ın vefatı arasında tam 566 yıl vardır ki, bu olacak iş değildir. Bu kadar yıl içinde Hacı Bektaş'la Musa Kâzım'ın arasında sadece üç kişi var. Bundan da *Menâkıb-nâme* kayıtlarındaki bu silsilenin tamamen hayali olduğu sonucuna varılabilir. Aynı şekilde Aliyy-al-Rıza'nun şehadetiyle Hacı Bektaş'ın ölümü arasında da 462-463 yıl vardır. Bu kadar uzun bir dönem, *Menâkıb-nâme*'de sadece Hacı Bektaş, babası ve dedesi tarafından doldurulur. Bkz. Gölpinarlı, A. (2020), *Menâkıb-ı hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli: Vilâyet-Nâme*, İnkılâp Yayınevi, İstanbul, s. 98-100. Esad Coşan 1343 gibi erken tarihli bir esere, *Vâsıtâ* isimli birinin kitabına anıfta bulunur ki, buna göre o eserde Hacı Bektaş'ın tarikât silsilesi verilir ve kendine Seyyid denilir. Bkz. Coşan, E. (1995), *Hacı Bektaş-ı Veli*, Seha Neşriyat, İstanbul, s. 31-33.

2 Fırlah, E.R. (1996), "Hünkâr Hacı Bektaş Veli: Hayatı ve Eserleri", Erdem: Türklerde Hoşgörü Özel Sayısı VIII/23, ss. 317-336, s. 317.

258-321

Cumhuriyetin 100. Yılında 100 Türk Büyüğü : Din ve Tasavvuf,
haz. Vahit Türk, c. III, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2022.
İSAM DN. 294750.